

Szerkesztőségi iroda:

Nagybecskerek Zápolya-
utca 1., hová a lap szel-
lemi részét illető min-
den közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:

Pleitz Fer. Pál könyv-
nyomdája Nagybecske-
rek, Zápolya-u. 1., hová
a hirdetések, előfizetések
és a lap szétküldésére
vonatkozó felszólalások
intézendők. Telefon 21.

TORONTÁI

POLITIKAI NAPILAP.

Főszerkesztő: dr. Brájjer Lajos.

Felelős szerkesztő: Semfai János.

Előfizetési árak:

Egész évre — 24 K
Félévre — 12 K
Negyedévre — 6 K
Egyes szám ára 8 fillér.

Hirdetéseket

a kiadóhivatal vesz föl.
Azonkívül az összes hir-
detési irodák. :: ::

Megjelenik vasár- és
ünnepnapok kivételével
mindennap d. u. 5 órakor

Nagybecskerek, 1913.

XLII. évfolyam, 258. szám.

Hétfő, november 10.

Porosz járási közigazgatás.

Vármegyei tisztviselők poroszországi tanulmányútja.

Irta: Vinczehidly Ernő.

(Két közlemény.)

I.

Magyar vármegyei tisztviselőkből álló társaság utazott ez év szeptemberének utolsó hetében Poroszországba, az ottani járási közigazgatás tanulmányozására. A kirándulás a „Vármegyei tisztviselők országos egyesületének” kezdeményezésére történt s a belügyminiszternek a porosz belügyminiszterhez intézett megkeresése folytán, az ottani hatóságok támogatása mellett teljes sikerrel folyt le.

S bár a „Vármegye” című közigazgatási szaklap e kirándulásról már elég bőven megemlékezett s annak egyes részleteiről úgy tudom még többször is foglalkozni, mégis, miután ezen újság a mi vármegyénk közönsége körében nagyobb mértékben elterjedve nincsen, nem tartom fölöslegesnek ezen ut némely tapasztalatait itt közölni.

Mindenekelőtt megállapíthatjuk, hogy „német közigazgatásról”, a szó tulajdonképpen értelmében nem beszélhetünk. Van porosz, bajor, badeni stb. közigazgatás, de német egységes nincs. Sőt a porosz is élénk áruvalati különbségeket mutat a rajnai tartományokban és még fokozottabb Posenben, a régi porosz provinciák igazgatásához képest. A mi társaságunk a Brandenburg tartományban fekvő teltowi járás berendezéseit tanulmányozta, ha ugyan a porosz „Kreis” hatalmasabb egységét a magyar járás fogalmával helyettesíthetjük. Azt mondom, hogy berendezéseit s nem igazgatását vagy ügymenetét, mert eltekintve attól, hogy egy körülbelül 50 főnyi társaság a bürokrácia belső menetének tanulmányozására alkalmatlan, vendéglátó házigazdánk inkább a járás gazdasági és kulturális berendezését, utait, csatornáját, rak-tárházát, szennyvíztisztító telepét stb. mutatták be, ezzel is dokumentálva, hogy a járási és községi igazgatás fősúlyát a gazdasági tere helyezték át.

A Kreis tulajdonképpen nagy gazdasági üzemnek tekinthető, melynek célja a lakosság vagyoni és ezzel kulturális érdekeit szolgálni, a szabadon, hatalmasan működő önkormányzat segélyével.

Mert tévesek azon nálunk közkeletű fogalmak, melyek a centralizált porosz közigazgatásról el vannak terjedve. Az igazgatás minden fokán, kivéve a városokat és községeket, vannak ugyan kinevezett királyi tisztviselők, de ezek mellett mindenütt választott önkormányzati testületek működnek. S egy porosz járásnak pénzügyi és gazdasági tekintetben több önrendelkezési joga, több szabad mozgása van, mint ma egy magyar vármegyének.

A helyzet áttekinthetősége végett szabadjon az ottani közigazgatási rendszer vázát csak nagy vonásokban jeleznem.

A királyság tartományokra (Provinz) van felosztva. Ezek kormányzósági kerületekre (Regierungsbezirk), amelyek ismét járásokból (Kreis) állnak. A tartomány élén áll a tartományi elnök (Ober-

präsident), a kormányzósági kerület vezetője a kormányzósági elnök (Regierungspräsident), míg a járás főnöke a Landrat névre hallgat. Mind e fokozatokon már az általános állami igazgatást is választott testületek közreműködésével végzik. A helyi érdekek igazgatása azonban teljesen az önkormányzatnak van átengedve. Áll ez különösen a járási igazgatást illetőleg, ahol még a király által kinevezett Landrat működésének javarésze is az autonóm járási választmány (Kreisausschuss) elhatározásainak végrehajtásából áll. Ez a járási választmány, amely a járási gyűlés (Kreistag) által választott 6 tagból áll, végzi a Landrat elnöklelte alatt a közigazgatás jelentékeny részét: szegényügyet, mezőrendészetet, iparügyeket, ut- és tűzrendészetet stb. De hogy a közigazgatás ezen általános feladatai milyen arányban állanak a szorosabban helyi érdekű teendőkkel, legelőkébben bizonyítja az, hogy míg a landrati hivatalban legfeljebb 2-3 tisztviselő van, addig a teltowi járás a saját, hogy úgy mondjam üzleti ügyeinek igazgatására 80-nál több hivatalnokot tart. Mert különbséget kell tennünk a királyi tisztviselők, nevezetesen a Landrat és a járás alkalmazottai között. Az előbbi igen nagy ur. Ritka magyar főszolgabíróknak van olyan pozíciója, mint neki. Hozzájárul ehhez az is, hogy rendszerint a posszeszionátus nemesség köréből való. Szálló-ige gyanánt mesélték, hogy az öreg Vilmos császár, aki szintén birtokos volt a teltowi járásban, udvari ebédén egy mutatta be Augustza császárnénak az új Landratot, hogy „ezzel az uraljában kell lennünk (mit diensem Manu müssen wir uns gut stellen), ez a mi járási főnökünk”.

A járási választmány által választott többi hivatalnok száma s működési köre a Kreis szükségleteihez alkalmazkodik. Ezeket hol meghatározott időre választják, hol meg szerződésileg alkalmazzák őket. S bár esküt tett, fegyelmiileg felelősségre vonható, gyakran magas minősítéssel bíró emberek, mégis társadalmi s közeleti helyzetüket illetőleg éles határvonal választja el őket a járás főnökétől s a hivatalába esetleg beosztott királyi tisztviselőktől (Regierungsrat, Assessor). A járás ügyeit azonban együttes erővel látják el s e téren találkoznak. A Landrat is a járás emberének érzi magát s a porosz közfelfogás nemcsak államtisztviselőt, de az önkormányzat első hivatalnokát is benne látja, vezetőjét a Kreisausschusznak, melynek tagjai, közbevetőleg megjegyezve, tiszteletbeli állásuk terhéért hat évig díjtalanul tartoznak ellátni.

Messzire terelődnék el célunktól, ha a porosz igazgatást a maga teljes valójában akarnánk itt ismertetni. Az előadottak is igazolják azonban azon tény, hogy a porosz közigazgatásnak mai rendszere, melyet pedig nem kisebb ember mint Bismarck alkotott meg, kivált-kép a kisebb közületek önkormányzatán nyugszik.

Ez az önkormányzati szabadság, ez a rendelkezési jog, kapcsolatosan a porosz kötelességtudással, szülte azután a járásoknak azon hatalmas közgazdasági fel-lendülését, melyet legmagasabb fokán a

Berlin melletti Teltow járásban volt alkalmunk láthatni.

E fellendülést nem magyarázhatjuk egyszerűen azzal a banális mondással, hogy „hja, a német nem politizál, hanem dolgozik”. Az bizonyos, hogy dolgozik, de nem bizonyos, hogy nem politizál. Mint a legtöbb jelenség, ez sem intézhető el egyszerűen egy szentenciával, hanem ez is több tényező eredménye.

Ezek között bizonyynyal főszerepe lesz a németek társulásra hajló s a társulásban fegyelmet tartó, a társulás kötelességeit vállaló s az alól ki nem buvó természetének s moráljának.

De nemcsak német erény ez a közügyekben való kitartó fáradozás. Franciaországban is volt alkalmam megyegyűléseket végighallgatni s tapasztalni, hogy a francia „conseil général” tagjai, akik évente kétszer, összesen körülbelül 4-6 hétig ingyen gyűléseznek a départment székhelyén, azok az orvosok, gyárosok, földbirtokosok, kiknél az idő pedig valóban pénz, minő lankadatlan kötelességtudással vesznek részt a gyűléseken és referálják ott el a prefektura által előkészített és nekik kiosztott ügyeket.

Azt hiszem, a haladottabb civilizáció az állampolgári kötelességeknek ily magasabb szempontból való felismerésével jár. S téves irányu fejlődésnek tartom azon nálunk újabbban mind gyakrabban hangoztatott felfogást, amely azt vallja, hogy minden munkát meg kell fizetni, ha azt akarjuk, hogy az jó legyen.

(Folytatjuk.)

HIREK.

A szabad liceum megnyitó ünnepélye.

— Saját tudósítónktól. —

Nagybecskerek, nov. 10.

Tizennegyedik évi előadási ciklusát nyitotta meg a Torontálvármegyei Magyar Közművelődési Egyesület nagybecskereki szabadliceuma tegnap.

És ez a megnyitó igazán kimagasló gyönyörű ünnepe volt a város kulturéletének. Ünnepi köntösbe öltöztette maga a liceum a pompás, gazdag és színes programmal, de az igazi ünnepi jelleget a közönség nyújtotta, amely olyan tömegben jött el a liceum megnyitására, aminőt még a liceum főnállása óta nem láttunk együtt, pedig ugyancsak sokszor láttunk nagy sokaságot szorongani a liceum előadásain. Ember ember hátán szorongott a felső kereskedelmi iskola hatalmas disztermében, de tömve volt még a mellékterem, a folyosók is, sokan pedig egyáltalán kiszorultak. Főlemelő és gyönyörű megnyilvánulása volt ez az óriási számú hallgatóság a nagybecskereki közönség fejlett kulturérzékének s a szabadliceum működésének ez a legszebb sikere s legméltóbb jutalma azoknak a férfiaknak, akik városunk kulturális életében évek óta lelkes, önzetlen munkásságot fejtenek ki.

A roppant számú közönség sorában társadalmi életünk minden rétege kép-

viselve volt a tegnapi megnyitó ünnepen s ott láttuk közéletünk minden vezető tagját, élükön dr. Dellimanic Lajos főispánt és nejét, dr. Vinczehidly Ernő megyei főjegyzőt, Grézlo János kir. tanfelügyelőt stb.

A megnyitó ünnepély gazdag programját, amelynek összeállításában Knyaskó Lajos felső kereskedelmi és polgári iskolai igazgató, a liceum kitűnő igazgatója fáradozott hetek óta, a filharmonikusok egyesülete vezette be s Ripka Imre karnagy vezetésével előadta Erkel Hunyadi Lászlójának nyitányát szabatos, lendületes játékkal.

Utána következett dr. Borsodi Lajosnak, a jeles poétának előadása Eötvös József báró lírai költszetéről s már maga ez az előadás is olyan értékes és kiváló volt, hogy egymagában is ünnepi szint adhatott volna a megnyitónak. Csupa finomság és művészet volt Borsodi értekezése, teleszórva a poéta lelkének arany-sugaraival s a közönséget nemcsak lekötötte, de elragadta, úgy, hogy természetes volt elismerésének viharos kitörése, amelylyel az előadás befejezése után olyan lelkesedéssel honorálta a kitűnő előadót.

A zengő poézisre a tárogató édes-bus szava zendült föl, amikor Gilde Vendel zenetanár kiváló művészettel adott elő tárogaton több kuruedalt a filharmonikusok zenekíséretével s az ő játékát is lelkes taps jutalmazta.

Miután Streitmänn Erzsike elszavalta Eötvös József Végrendelet című költeményét, ismét egy kiváló művészi zeneszám következett. Balás Mártonné zongorán, Kadelburger Ede hegedűn és Balás Márton harmoniumon előadták Rubinstein Melódiáját. Művészi előadásukkal valósággal klasszikus hangversenyszámot nyújtottak s a közönség igaz gyönyörűséggel élvezte művészetüket.

Most a felső kereskedelmi és polgári iskola énekkara Osztie Béla zenetanár vezetésével szabatosan elénekelte Eötvös: Bucsuját, majd Marek Erzsike lendületes előadással elszavalta a Vár és kunyhót, amelyet Maximesev Lyubinka kísért kifejezően zongorán.

Végül ismét a filharmonikusok következtek, akik pompás előadásban eljátszották Goldmark Parasztlakodalom című szimfóniájának két tételét s ezzel a szép ünnepély gazdag programja véget ért. Közel hét óráig tartott az előadás, de a közönség mindvégig igazi gyönyörűséggel élvezte s mindenki egy kiváló műélvezet hatásának fölemelő benyomásával távozott a szabadliceum megnyitó ünnepélyéről.

IDÓJÁRÁS.

A nagybecskereki meteorológiai állomás időjárás-jelentése.

November 10.

Barométer ingadozó 755.8. Délután 1.38 óraker: Hőmérő 10.8 C°. Hőmérséklet: maximum 9-ikén 14.7 C°, min. ma reggel 7.0 C°. Csapadék 0.1 mm. Felhőzet Nb10, esik. Szélirány és erősség SW2. Jóslat a következő 24 órára: Enyhe, keleten elvélve csapadék.

Jelmagyarázat: A barométer állása a déli leolvasást tünteti fel a helyi magasságra való átszámítás nélkül; 0° C-ra redukálva. Maximum és minimum este 8 óra 38 perctől másnap este 8 óra 38 perccig; reggel 6 óra 38 perctől másnap reggel 6 óra 38 perccig; felhőzet Ci = fűrtősfelhő, Cu = gomolyfelhő, St = rétegesfelhő, Nb = esőfelhő, Ci-St = felhőfátyol, Ci-Cu = báránnyfelhő, Cu-St = réteges gomolyfelhő. Szélirány: N = észak, S = dél, W = nyugat, E = kelet. Felhőzet nagyság: 0 = tiszta ég, 10 = teljesen borult. Szél erősség: 0 = szélcsend, 8 = nagy vihar.

— A közigazgatási bizottság ülése. Torontálvármegye közigazgatási bizottsága dr. Dellimanic Lajos főispán elnöklésével ma délelőtt tartotta november havi rendes ülését, amelyről holnapi lapunkban hozunk részletes tudósítást.

— Kinevezés. Torontálvármegye főispánja dr. Goldmann Béla törökbecsei gyakorlóorvost tb. megyei járási orvossá, dr. Bárány József zombolyvai gyakorló ügyvédet pedig tb. megyei alügyésszé kinevezte.

— Eljegyzés. Dr. Mayer Jenő eljegyezte Milassin Sacit, dr. Milassin Kálmán kir. főügyész-helyettes és Milassin Kálmáné leányát Nagybecskereken.

— A bíróság köréből. A m. kir. igazságügyminiszter Gojdzits Miklós nagybecskereki kir. törvényszéki jegyzőt önálló működési körrel ruházta föl.

— Iskolagondnoki kinevezés. Torontálvármegye főispánja a Partos községi állami elemi iskola gondnokságának elnökévé 6 évi időtartamra Hajnal Manó községi jegyzőt, tagokká pedig Velebný Istvánt és Klement Sándort kinevezte.

— Esküvő. Sefesik Gyula m. kir. honvéd főhadnagy november hó 15-ikén d. u. 4 óraker tartja esküvőjét Nagybecskereken a róm. kath. plébánia-templomban Geyer Jankával, Geyer Lajos és neje leányával.

— Iparengedélyek. A szombaton délen dr. Perisics Zoltán polgármester elnöklésével megtartott városi iparülésen az iparhatóság a következő újabbaknak adott iparengedélyt, illetve iparigazolványt: Eckert Jánosnak eszma-diaságra, Klementics Jakabnak hentes- és mészárosüzletre, Csorba Istvának bérkoocsisságra, Boskovics Jánosnak templomi felszerelések és képek árusítására Standhafft Rezsőnek üveges- és szatőcsüzletre.

— A kaszinó-társulathól. A Nagybecskereki kaszinó-társulat szombaton este dr. Perisics Zoltán aligazgató elnöklésével választmányi ülést tartott, melyen jelen voltak Krumenacker Ferenc pénztárnok, dr. Nónay Pál háznagy, Králik László könyvtárnok, Haidegger Ödön, Kiss István, Tóth István választmányi tagok és Szávits Sándor jegyző. Az ülésen rendes tagnak fölvettek Mattanovich György városi jegyzőt, elhatározták továbbá, hogy egy új modern tekeasztalt szereznek be és hogy december 31-ikén nagyszabású Szilveszter-estét rendeznek.

— Halálozás. Mint Nagyikindáról részvétellel vesszük a hirt, a vármegye tisztikarának egy érdemes volt tagja, Vogel Dezső nyugalmazott szolgabíró, tegnapelőtt 48 éves korában meghalt. Az elhunyt régebb idő óta betegeskedett, úgy, hogy az idén januárban nyugalomba vonult. Betegsége azóta is súlyosbodott, míg végre most elragadta a halál.

— Tanítógyűlések. A Délmagyarországi Tanítóegylet módos-párdányi köre ez évi őszi közgyűlését f. hó 6-án tartotta Módoson a Némethné-féle nyilv. jogu polg. leányiskola helyiségében. A szép számmal megjelent tagok és tanügybarátok figyelmét mindvégig lekötötte a közgyűlés gazdag tárgysorozata, melyből kiemeljük az elnök kegyeletes megemlékezését báró Eötvös Józsefről; Schmid Antal istvánföldi áll. tanító: „Mi módon tanítandók nem magyar anyanyelvű tanulóink a magyar beszédre és fogalmazásra? c. előadását; Magyar Rezső párdányi áll. tanító: „Iskolai fegyelem és önfegyelmezés“ c. értekezését és Horváth Lajos párdányi áll. tanító: „Gondolatok a nevelés és oktatás egymáshoz való viszonyáról“ című fölolvasását. A közgyűlés az elnök kegyeletes megemlékezéseért, valamint az előadóknak szép, tartalmas és fölötte tanulságos értekezésükért jegyzőkönyvileg mond köszönetet. Végül több egyleti ügyet intéztek el.

A Délmagyarországi Tanítóegylet pancsovai járásköre f. évi nov. hó 6-án tartotta őszi gyűlését Pancsován. Jelen volt Bárány Árpád kir. tanfelügyelő, aki tartalmas beszéd kíséretében tette meg javaslatát a „Pancsovai Paedagógiai Könyvtár“ szervezése tárgyában, mit a járáskör egyhangulag elfogadott. Szalai Pál pancsovai áll. isk. igazg. tanító dr. Krizsán G. „Alkotómunka a beszédgyakorlatban“ c. művét ismertette. Lambrecht Péter elnök a M. T. Országos Szövetségének legutóbbi körlevelében foglalt ügyeket adta elő, mit a járáskör elfogadott. Ezután Lambrecht Péter járásköri elnöki tisztségét letette, mivel a nyár folyamán a Délmagyarországi Tanítóegylet elnökévé választatott. A távozó elnöknek a járáskör nevében Lemle Rezső ferenczhalomi, a választmány nevében Boday Sándor beresztői ig. tanító mondott köszönetet, kiemelve a távozó

érdemeit és lelkes ügybuzgóságát. A meg-ejtett választáson elnökké Szalai Pál pancsovai, alelnökké Boday Sándor beresztői áll. isk. ig. tanító, pénztárnokká Neubauer János pancsovai áll. isk. tanító, választmányi taggá Drudárszky Milán kevedobrai közs. isk. tanító választattak meg.

— A kolera. Felsőelemen ismét egy újabb koleraeset fordult elő. Lukics Milivoj 48 éves odavaló napszámos betegedett meg tegnap koleragyanus tünetek között s a betegség olyan erővel lépett föl nála, hogy rövid idő múlva meghalt.

— Novemberi égháború. Nem mindennapi természeti tümeményről ad hírt nagytűzszegi tudósítónk. November 7-ikén pénteken este ugyanis heves égháború volt a községben és környékén. Több mint egy óra hosszat mennydörgött és villámlott a novemberi ég s néhány percig még sűrű jégeső is esett, amely azonban kárt nem okozott.

Törvényszék.

§ Itélet a beodrai gyilkosságban. A beodrai gyilkosság ügyében szombaton tartott esküdtszéki főtárgyalásról szóló tudósításunk a bünpör tanuinak a kihallgatásánál szakadt félbe. A tanukihallgatás az egész délutánt igénybe vette, úgy, hogy az esküdteknek feladott kérdések megszövegezésére és a perbeszédre csak az esti 9 órára kitűzött folytatólagos tárgyaláson került sor. Az esküdtek tanácskozása is hosszabb időt vett igénybe, tekintve a nagyszámu kérdéseket. Az esküdtek bünösnek mondták ki Radonity Kuzmánt rablás és emberölés bűntettében, míg Radonity Kuzmánt nem találták bünösnek, ellenben a fiatal Radonity Brankót tettestársnak ítélték. A bíróság itéletét éjjel 2 óraker hirdette ki s az esküdtek verdiktje alapján Radonity Kuzmánt 10 évi fegyházra, Radonity Brankót fiatal korára való tekintettel javító nevelésre ítélte, Radonity Kuzmánt pedig felmentette.

TÁVIRATOK.

A politika eseményei.

A miniszterelnök a királynál. — Közös minisztertanács. — A delegációk. — Az ellenzék holnap bemegy a parlamentbe.

Budapest, nov. 10. (A „Torontál“ eredeti távirata.) A miniszterelnök ma kihallgatáson volt a királynál s Bécsben közös miniszteri tanácskozás folyik. Ezek a politika mai eseményei. Egyébként holnap lesz megint mozgalmasabb nap a politikában, amennyiben holnap ismét megjelenik az ellenzék a parlamentben, hogy állítólag résztvegyen a sajtóreform vitájában.

Mai jelentéseink a következők:

A miniszterelnök a királynál.

Budapest, nov. 10. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Mint Bécsből sürgönyzik, Tisza István gróf miniszterelnök, aki vasárnap éjjel Münchenből Bécsbe érkezett, ma reggel háromnegyed 9 óraker automobilon Schönbrunnba ment, ahol egy óra hosszat tartó különkihallgatáson volt a királynál.

Közös miniszteri tanácskozás.

Budapest, nov. 10. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Bécsből sürgönyzik: Ma délelőtt 11 óraker vette kezdetét a külügyminiszteriumban a közös miniszteri tanácskozás Berchtold gróf külügyminiszter elnöklésével. Az ülésen résztvettek: Tisza és Stürgkh gróf miniszterelnökök, Bilinszky közös pénzügyminiszter, Kroatia hadügyminiszter, Haus tengere

szeti parancsnok, Teleszky magyar s Engel báró osztrák pénzügyminiszter.

A delegációk.

Budapest, nov. 10. (A „Torontál“ eredeti távirata.) A képviselőház keddi ülése után a napirend megállapításánál az elnök kérni fogja a Házat hogy a delegációk megválasztását szerdára tűzze napirendre. E szerint a delegátusok megválasztása szerdán megtörténik.

Az alkotmánypárt Andrássy Gyula grófot és Rakovszky Bélát jelölte ki delegátusokul. A függetlenségi párt ma este tartandó értekezleten jelöli ki a delegációba küldendő tagokat. Kisvárgott hírek szerint a delegációba Pponyi Albert grófot, Károlyi Mihály grófot és Bakonyi Samut és érdemeinek különösebb elismerésül negyediknek Vázsonyi Vilmost jelöli a függetlenségi párt.

Az ellenzék holnap bemegy a parlamentbe.

Budapest, nov. 10. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Bár az ellenzék még ma este és kedden reggel is értekezletet tart taktikájára nézve, eldöntött dolog, hogy kedden reggel már tíz óra előtt megjelenik a parlamentben s vitát kezd a sajtótörvény tárgyalásánál.

ZSITVAY A SAJTÓREFORMRÓL.

Budapest, nov. 10. (A „Torontál“ eredeti távirata.) A magyar sajtójog legkiválóbb ismerője, Zsitvay Leó, a „Jogállam“-ban tanulmányt írt a sajtójavaslatról. Zsitvay kijelenti, hogy a kormány javaslata helyesen alapozta és őrizte meg a sajtószabadságot és a védekezésre irányuló feladat megoldását is sikeresen végezte. Szerinte bírói és rendőri beavatkozások, melyek külföldi törvényekben többször fordulnak elő mint a magyar javaslatban, sehol sem akadályozták meg a közvélemény szabad nyilvánítását, ez irányban tehát félelemre nincs ok. Zsitvay ott ahol hibát lát, elmondja kifogásait, a javaslatot azonban egészében helyesli és elismeri, hogy az sikeresen oldja meg kitűzött célját.

A KATHOLIKUS NAGYGYÜLÉS.

Budapest, nov. 10. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Az ország minden részéről felsereglett katolikus hívők tették nagyszabásúvá a vasárnap megnyitott XII. orsz. kath. nagygyűlést. A diszes és előkelő közönség zsufolásig megtöltötte a Vigadó helyiségét. Megjelentek: Csernoch János hercegprímás, Batthyány Vilmos gr., Csáky Károly gr., Glattfelder Gyula, Mikes János gr., Prohászka Ottokár, Széchenyi Miklós gr. megyéspüspökök, Hajdu Tibor, a panonnalmi főpápa s az egyházi és politikai élet sok más kivásósága. A Himnusz elénekzése után Zichy János gr. volt közoktatásügyi miniszter megnyitotta a gyűlést. Beszédében a katolikus társadalom szervezkedésének szükségességét hangoztatta. Szmracsányi Lajos egri érsek a katolikus autonómiáról tartott értekezést. Mihályfi Ákos egyetemi tanár a sajtóról beszélt. Glattfelder Gyula esanádi püspök történelmi visszaemlékezésben az egyház szabadságát dicsőítette. A nagygyűlés üdvözlő táviratot küldött a királynak, a trónörökösnek s Rómába a pápának.

KOSSUTH FERENC JOBBAN VAN.

Budapest, nov. 10. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Kossuth Ferenc ma reggel 9 óra után ébredt föl. Fölébredése után kávé ivott. 9 órakor fölkereste Herzl tanár s miután megvizsgálta Kossuthot, a következő jelentést adta ki:

— A bélkanalizáció helyreállott. Az éjszakát injekciókkal nyugodtan töltötte. Állapota reggelre javult.

Délelőtt 11 órakor meglátogatta a beteget öccse, Kossuth Lajos Tódor, aki az egész délelőttöt bátyjánál töltötte.

KATONAI EGYZEMÉNY MONARCHIAK ÉS BULGÁRIA KÖZÖTT.

Budapest, nov. 10. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Belgrádból sürgönyzik: A „Politika“ című lap azt az értesülést közli, hogy Ferdinánd bolgár király és Berchtold gróf legutóbbi találkozásuk alkalmával Ausztria-Magyarország és Bulgária között katonai egyezményt kötöttek, amely egy esetleges Szerbiával való konfliktusra vonatkozik. A szerződés megkötése Schönbrunnban történt s Genadiev most viszi Szófiába. A lap azt is tudni véli, hogy Ferdinánd király a szerződés megkötése után így szólott: — Most viszszanyertem lelki nyugalmamat.

A KIEVI VÉRVÁD.

Budapest, nov. 10. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Mint Kievből sürgönyzik, ma szövegezik meg a vérvád-pörben az esküdtekhez intézendő kérdéseket s az éjszakára várható az ítélet.

Egy szentpétervári távirat szerint a rendőrség 110 ügyvéd ellen, akik a vérvád-pör ellen tiltakoztak, bünygyi eljárást indított s elrendelte irodáik bezárását.

AZ ÉRTÉKTŐZSDÉRŐL.

Budapest, nov. 10. (A „Torontál“ eredeti távirata.) A mai értéktőzsdén a déli zárlatkor a vezető értékek árfolyama a következő volt: Magyar Hitel 814.50, Osztrák Hitel 622.50. Koronajáradék 80.60, Osztrák-Magyar Államvasut 690.50, Jelzáloghitelbank 417, Lezámitoló Bank 506, Hazai Bank 278, Magyar Bank 530.50, Kereskedelmi Bank 3695, Rimamurányi 639, Salgótarjáni 733, Általános Köszénbánya 1020, Közuti Vasut 623, Villamos Vasut 349.50, Adria —.

TŐZSDE.

(Árak 50 kilogrammonként.)

Buza (1914 áprilisra)	11.29
Rozs (1914 áprilisra)	8.83
Zab (1914 áprilisra)	7.25
Tengeri (1914 májusra)	6.35

Közgazdaság.

A „Hermes“ Magyar Általános Váltóüzlet R.-T. (Budapest) heti jelentése a tőzsdéforogalmról és a pénzpiacról.

Budapest, 1913 november 6.

A hosszú balkáni válság és annak utóhatásai nagyon megviselték a tőzsdék ellenállóképességét és különösen a pénzpiac helyzete az, mely feszültségéből nem igen akar engedni és állandóan nyugtalanítja az értékpiacon. Így a legutóbbi hét folyamán a budapesti értéktőzsdén az árfolyamoknak meglehetősen újabb devalvációja állott be, mely az összes értékekre kiterjedt és melynek kiindulópontját az Osztrák-magyar bank legutóbbi — október utolsó — kedvezőtlen kimutatása képezte. Ez a körülmény, valamint a pénzpiacnak egyébként is mutatózó feszültsége, karöltve a külföldi, nevezetesen a berlini és bécsi tőzsdék alacsonyabb jegyzéseivel, valamint az Egyesült Államoknak Mexikóval való konfliktusáról érkező hírekkel, a hangulatot nagyon nyomottá tették és az egész vonalon eladási hajlandóság mutatkozott, melylyel szemben a tőzsdének nem volt a megfelelő felvevőképessége és így az árfolyamok a vezető értékeknél 10—15 koronával, egyes helyi papiroknál még ennél is jobban csökkentek. Később az irányzat valamivel barátságosabb volt és főleg fedezeti vásárlásokra az árfolyamok néhány koronával javultak.

Mint hogy az általános lanyhasághoz, miként az előző hetekben, úgy ezuttal is, a vaspiacnak tartós lanyhasága is hozzájárult, a vasértékek, nálunk a Rimamurányi vasműrészvények, képezték leginkább kínáló tárgyát. E részvények a lefolyt héten kb. 25 koronával hanyatlottak, mely árvesztéséből később néhány korona ismét megtérült. Nagyobb eladások történtek még Magyar Bank és Közuti vaspálya-részvényekben, ugyancsak magyar hitelrészvényekben is, melyek szintén 8—10 koronával csökkentek. A kisebb bankpapírok közül az Érték- és iparbankrészvények áresése e héten is folytatódott.

A helyi papírok közül, dacára az ezidőszerű is még kedvező konjunkturának, a szénértékek szenvedték aránylag a legnagyobb áresökkenést, különösen Salgótarjáni és Magyar általános köszénbányarészvények. Nagyobb áresést szenvedtek még a nagy árfolyamértékű papírok, mint a Ganz-Danubius- és Magyar cukoripari részvények. Ellenben az általános villamossági, magyar ruggyantaárugyári és Temesi szeszrészvények, utóbbiak a kartell megkötésére való tekintettel.

A járadékpiac az általános irányzatnak megfelelően szintén gyengült és a 4%-os magyar koronajáradék kb. 1/2%-ot veszített árfolyamából.

A sorsjegypiac üzletlenn.

Minden nap következetesen használja az Odolt, az mai ismereteink szerint az elképzelhető legjobb száj- és fogápolást gyakorolja.

Ára: nagy üveg 2.— k, kis üveg 1.20 k.

Nagyszentpéter község előjáróitól.
1682—913. szám. 911—2.1

Árverési hirdetmény.

Nagyszentpéter község határában gyakorlandó vadászati jog 1913. évi december hó 1-től 1920. évi július hó 31-ig terjedő időre Nagyszentpéter község házában 1913. évi november hó 29-én d. e. 9 órakor tartandó nyilvános szóbeli árverés útján bérbe fog adni.

Az árverési feltételek a jegyzői irodában naponként a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Nagyszentpéter, 1913. évi november hó 1.

Tótóssy, jegyző.

Bassity, h. bíró.

Eladó ház.

A Gimnázium-utca
498/16. számú ház

573—x.46

eladó.

Bővebb felvilágosítást ad

Tolveth Oszkár
a „Népbank“ főkönyvelője.

Rámpás

dr. Brájjer Lajos szőlőjéből,

fehér literje **76** fillér,

vörös „ **72** „

Kapható: Zápolya-utca 1. sz.

:: alatt a házmesternél. ::

820-x.20

Torontálvármegye alispánjától.
32808—913. szám 901—3.2

Pályázati hirdetmény.

A megye tulajdonát képező **nagykikindai közkórházban** lemondás folytán üresedésbe jött bentlakó **alorvosi állásra** pályázatot hirdetek.

Felhívom azon orvostudor urakat, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy képesítési okmányokkal, eddigi alkalmaztatásukat igazoló bizonyítványokkal felszerelt kérvényüket hozzám **f. évi december hó 15-ig** okvetlenül terjesszék be, mert elkésztett kérvények nem fognak figyelembe vétetni.

Javadalmazás:

1600 korona évi fizetés, szabad lakás, fűtés, világítás és I. osztályú ételmezés.

A kinevezendő orvos tagja a megyei tisztviselői nyugdíjintézetnek.

Nagybecskerek, 1913. évi november hó 5.

Az alispán helyett:

Vinczehidy, főjegyző.

LAKÁS

A Hunyadi-utca 605 számú házban az I. emeleten 2 szoba, konyha és mellékhelyiségekből álló udvari lakás évi 480 korona házbérent

azonnal kiadó

91-3-168

Nagybecskereki takarékszövetkezet r. t. felszámolás alatt.

1253. Bvk. 1913. sz.

910—1

Árverési hirdetmény.

A budapesti kir. keresk. és váltó kir. törvényszék 1913. évi 140.866. számú végzésével megkeresett nagybecskereki kir. járásbírósnak 1913. évi V. 1796. számú végzése folytán Országos központi hitelszövetkezet javára 3700 korona tőkekövetelés és járulékaik erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás folytán 1913. évi szeptember hó 20. napján felülfoglalt és 5790 koronára becsült ingóságokra az árverés elrendeltétvén, annak Bégaftón 57. házszám alatt, befejezte után a határban leendő megtartására határidőül **1913. évi november hó 19. napjának délután I. órája** kitűzelik az 1913. évi V. 1796/2. sz. a. k. végzés alapján.

Az árverés alá kerülő ingóságok megjelölése: zongora, tehének, lovak, gépek.

Az árverés az 1908. évi XLI. t.-c. 20. §-a értelmében még a következő foglaltatok részére is elrendeltetett:

Hofherr és Schrantz 175 K. D. Block és társa 267 K 69 f. Mütrágyát értékesítő szövetkezet 402 K 75 f. Ipar és kereskedelmi bank 1847 K 88 f. Braun Ármán 408 K 90 f.

Nagybecskereken, 1913. évi október hó 22. napján.

Schmelz, kir. bir. végrehajtó.

Nagyszentmiklósi járás főszolgabírájától.
7091—913. szám 906—3.1

Pályázati hirdetmény.

A nagyszentmiklósi járáshoz tartozó **Nagy-ősz** községben megüresedett **községi allatorvosi állásra** pályázatot hirdetek.

Javadalmazás: Évi 1400 korona fizetés, husszemle utáni díjak és a körallatorvosok részére szabályrendeletileg megállapított látogatási díjak.

Felhívom mindazokat, kik kérdéses állást elnyerni kívánják, hogy az 1883. évi I. t.-c. és az 1888. évi VII. t.-c. követelményeinek megfelelőleg felszerelt pályázati kérvényüket hozzám **f. é. november hó 30-ig** adják be.

A választás megtartása iránt később fogok intézkedni.

Nagyszentmiklós, 1913 november hó 31-én.

Hadfy, főszolgabíró.

Dr. Vértés Imre ügyvédi irodáját

Nagybecskereken,

Árpád-utca 644. szám alatti házban

Kokics János volt ügyvédi irodájában

megnyitotta.

Telefonsz. 88.

Telefonsz. 88.

912—21

Torontáli iparművész

jutányosan készít művészi diszoklevelet, illusztrációt, könyvdiszket, plakátokat, levélféjeket, címkéket, reklámcédlákat és bármilyen iparművészeti tervezést.

Megrendelések a „Torontál”

kiadóhivatalába intézendők. 425-x 64

Rezsőháza község előljárásgától.

1760—913. szám.

909—1.1

Árverési hirdetmény.

Rezsőháza község határában gyakorlandó **vadászati jog** 1914. évi február hó 1-től kezdődő 6 vagy több egymás után következő évre Rezsőháza községhezánál **1913. évi november hó 20-án d. e. 10 órakor** nyilvános árverés útján bérbe fog adatni.

Az árverési feltételek a jegyzői irodában megtekinthetők.

Rezsőháza, 1913. évi november hó 6-án.

Az előljárásg.

Ha még nem vett a fiának egy

kötött öltönyt

akkor próbálja meg. Tartós, higiénikus, elegáns!

Fiu- és leány Sweater, női figaró stb. óriási választékban

WEHNER GYÖRGY divatáru-cégnél **NAGYBECSKEREK.**

124—47 15

Ujonsági Kötött női sejkemkötők.

Hirdetéseket jutányos árért közöl a „Torontál”

politikai napilap kiadóhivatala, mely lap a legrégibb, legelterjedtebb, legolvasottabb napilap Torontálvármegyében.